

อัญชลี ณ เชียงใหม่

ความเป็นมา เรือพระราชพิธี ขบวนพยุหยาตราทางชลมารค

"พยุหยาตราทางชลมารค"

ประเพณีสืบสานมานานแล้ว
ตั้งดวงแก้วมีค่ามหาศาล
บ่งบอกความเป็นชาติแต่ก่อนกาล
ทุกสถานมีเรือขบวนล่องสืบไป

พระราชพิธีหลายอย่างยังคงอยู่
ได้รับรู้ตามติดวิถีชีวิตสมัย
ประเพณีสืบสานกษัตริย์ไทย
รักษาไว้ให้ดำรงคงต่อมา

"พยุหยาตรา" การจัดการขบวนทัพ
หากล้ารับทางบกนั้นเรี่ยกหา
ขบวนทางชลมารคได้ไกลคดลว
ชลมารคธำรา ไปทางเรือ

ขบวนพยุหยาตราทางชลมารค
เป็นริ้วขบวนจัดขบวนงามล้ำเหลือ
พระมหากษัตริย์เสด็จไปได้จนเหลือ
ทั้งนี้เพื่อส่วนพระองค์และการพิธี

ประเพณีในนามรักษาไว้
ดูโขทัยอยุธยากรุงศรี
ต่อเนืองมาจนถึงเมืองธนบุรี
รัตนโกสินทร์ธานีจบปัจจุบัน

ประวัตินครวัดบึงบัวสมัยก่อน
ในนครดูโขทัยเมืองสุวรรณ
พระร่วงเจ้ากรุงศรีอภัยพิพิธจันทร์
งานสำคัญฉลองเบญจในฉะวรา

นำเรือออกชลอกระบวนลงสระน้ำ
ได้น้อมนำสร้างสรรสุขุขรรษา
เพื่อสำนึกพระคุณแต่แม่คงคา
ขอขมาเผาเทียนและเล่นไฟ

กาลเวลาบอกรอคอยตามวิถี
ประเพณีคงอยู่คู่ชาติไทย
มาถึงสมัยอยุธยาตามวิถี
ของอ่ำไพสถาปัตยกรรมทั้งวัดวัง

อยุธยาเมื่อเงาะเลาะรายล้อม
ทำเลพร้อมยุทธศาสตร์वादเป็นฝั่ง
ทั้งแม่น้ำลำคลองสระตะพัง
กระบวนทัพเรือเป็นพลังป้องแผ่นดิน

ยามบ้านเมื่อถึงสงบการศึก
ไพร่พลสี่กรบถุทธิเป็นนินิติน
ถุดูน้ำหาดากว้างน้ามาหากิน
ช่องกุลินเหมาะการสำราญกาย

เรียกระดมศึกข้อมกระบวนรบ
กาถบรรจบประเพณีมีคความหมาย
เอกพรรษาทำบุญหนุนใจกาย
พร้อมถวายไทยธรรมน้อมงคล

พระเจ้าแผ่นดินแต่ดีถวายน้ำพระกุลิน
ด้วยเจตนาอินดีทำบุญสร้างกุศล
จัดกระบวนพยุหยาตราทางชลขล
เหล่าไพร่พลรื่นเรียงร่วมยินดี

มีบางคราวขบวนพยุหยาตราทางชลมารค
เกิดขึ้นจากเสด็จไปในวิถี
พระราชกิจในการพระราชพิธี
หรืองานที่สวนพระองค์ทรงสำราญ

รัชสมัยพระนารายณ์มหาราช
ขบวนประพาศยิ่งใหญ่แห่งไพศาล
คือพยุหยาตราเพชรพวงทิวไผ่
เป็นตำนานวีรกรรมสืบสืบลือเลื่องลือเลื่อง

ครั้งสมัยกรุงรัตนโกสินทร์
องค์ปฐมินทร์พระปกเกล้าเจ้าเฉลิมเฉลิม
พระนครร้อยห้าสิบปีตามครุ
งามวีรกรรมร้อยสี่ร้อยสี่ร้อยสี่

ทรงได้นำประเพณีที่ยึดถือ
คำเสด็จเสด็จยิ่งใหญ่เป็นนักหนา
คือพระราชพิธีพยุหยาตรา
จัดขึ้นมรดกไว้ให้ยืดยาว

จากนั้นผ่านเวลาห้าสิบปี
พระราชพิธีเสด็จไม่สืบสาน
จนบิณฑบาตห้าสิบห้าปี
ได้สืบสานวีรกรรมให้ยืดยาว

จัดขบวนพยุหยาตราทางชลมารค
ต้นแบบจากโบราณตามประเพณี
อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยให้มั่นคง
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ

ประเพณีตั้งงามยามสร้างลัทธิ
ด้วยผูกพันมอองเห็นเป็นกุศล
๑๑๑๑ยี่สิบห้าพุทธศตวรรษมิ่งมงคล
๑๑๑๑ภูมิพลมากลับพระบารมี

พระราชดำริให้จัดขบวน๑๑๑๑
ตามครร๑๑พุทธธรรมนำสุขศรี
อัปเชยเสด็จศักดิ์สิทธิ์ในพิธี
๑๑๑๑อารีประเพณีสืบต่อมา

เจ็ดลัทธิรัชกาลที่เก้าทรงเกื้อหนุน
พระมหากรุณาธิคุณมากนิกหนา
โปรดให้มีกระบวณพยุพยาตรา
สืบเสด็จครั้งทางธาราณายินดี

เมื่อครั้งครบเสด็จรอบพระชนมพรรษา
รัชกาลที่เก้าเวียนมาพระทรงศรี
ถวายผ้าพระกฐินด้วยขบวนพระราชพิธี
ด้วยเป็นบุญบารมีพระทรงชัย

ในการนั้นพระบรมโอรสาธิราช
เสด็จแทนในโอกาสมงคลสมัย
กระบวณพยุพยาตราขลมารคเรือ๑๑๑๑
เสด็จไปวัดอรุณราชวราราม

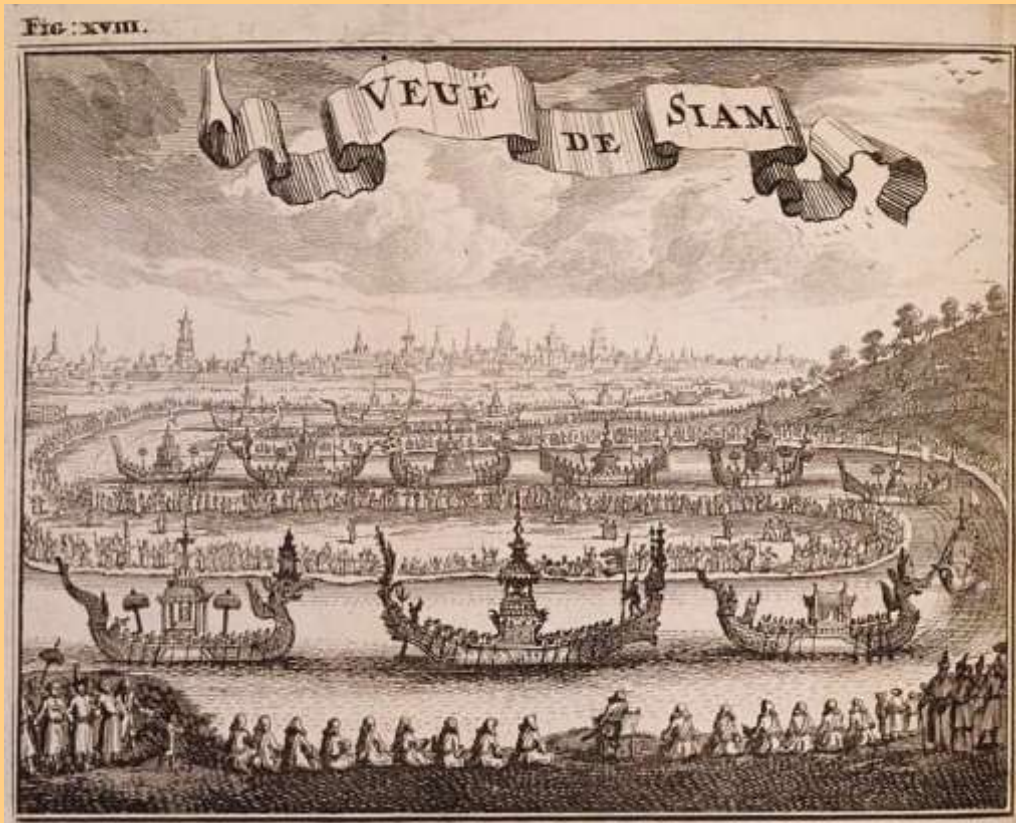
มาป็นนี้เวียงนอ้นล้ำค้ำขุหมาย
พสกนิกรมากมายในสยาม
เฉลิมฉลองเป็นสุขทุกกรุปนาม
บ่งบอกความจงรักภักดีบ้าน

รัชกาลที่สิบพระชนมายุครบหกกรอบ
ประจักษ์นบนอบเป็นสุขสันต์
ตระเตรียมการยิ่งใหญ่พร้อมกัน
ด้วยยึดมั่นร่วมใจถวายพระพร

เป็นครั้งแรกที่จัดในรัชสมัย
ความยิ่งใหญ่สมครุสมานสโมสร
รูปขบวนฉลองอย่างกลางสักคร
พร้อมขับกลอนเทวีประเพณี

กระบวนเรือล้ำค้ำขุนั้นพร้อมพร้อม
เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ทรงศรี
อันนาคราชขงดงามอร่ามฤดี
อันกษัตริย์องค์เป็นที่สง่างาม

เรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ
ได้สร้างสรรขึ้นใหม่ให้เกรงขาม
สวนเรืออันจัดขบวนเป็นเรือตาม
ฉลองอร่ามงามสง่ากลางเจ้าพระยา

ทัศนียภาพกรุงศรีอยุธยา (VEUE DE SIAM) และริ้วกระบวนพยุหยาตราชลมารค
โดย อ็องรี อาบราฮัม ชาเตอแลง (Henri Abraham Châtelain) นักเขียนแผนที่ชาวฮอลันดา
ตีพิมพ์ที่กรุงอัมสเตอร์ดัม สาธารณรัฐดัตช์ เมื่อ ค.ศ. 1719 รัชกาลสมเด็จพระที่นั่งท้ายสระ
จากจดหมายเหตุดาชาร์ด ค.ศ. 1686

การถวายผ้าพระกฐินหลวง
เพื่ออุทิศตามพุทธศาสนา
เป็นสังฆทานปฏิบัติกันสืบมา
ประเพณีมีค่าของชาติไทย

อัญชลี ณ เชียงใหม่

